

## 1. Dosiahli už akciové trhy podľa vás svoje dno a mali by už skôr viac-menej rásť?

### **Petr Zajíc,**

*senior portfólio manažér Amundi*

Bohužiaľ o tom nie sme presvedčení. Bezprecedentné podporné opatrenia centrálnych bánk a vlád po celom svete dokázali upokojiť paniku medzi investormi z prvej polovice marca, iba to však na zmenu trendu podľa nášho názoru nebude stačiť.

Žiaľ, v súčasnej dobe stále nemáme predstavu, ako dlho budú platiť aktuálne obmedzenia a bez toho nie sme schopní presne určiť, aké budú skutočné dopady na ekonomiku a najmä hospodárenie firiem. Len pre predstavu, očakávania ohľadom poklesu HDP v Spojených štátoch v druhom štvrtroku sa pohybujú v rozmedzí -10 % až -33 %. Ešte väčšie rozdiely sú v odhadoch ziskovosti firiem v tomto roku. Práve tieto široké rozpätia nás nabádajú skôr k opatrnosti, pretože je veľmi ťažké odhadnúť, čo trhy oceňujú.

Takisto história a napríklad porovnanie s krízou v rokoch 2008 a 2009 nám ukazujú, že po prvotnej panike sa trhy podporené aktivitou vlád a centrálnych bánk obvykle upokoja. Potom však nasleduje obdobie, kedy trhy začínajú spracovávať nové makro dáta a korporátne predikcie. Toto prináša na trhy ďalšiu volatilitu a trhy hľadajú svoje dno.

Na druhej strane, pri pohľade na horizont 6 mesiacov a viac nám minulosť naznačuje, že riziko väčších strát sa značne zmenšilo. Z týchto dôvodov je dnes veľmi ťažké odhadnúť, kedy a na akých úrovniach trhy dno dosiahnu.

### **Roman Scherhauser,**

*spoluzakladateľ investičnej spoločnosti EIC*

Kedy bolo dno, uvidíme na grafoch najskôr o pár mesiacov. Nemyslím, že sme ho už dosiahli, osobne ešte nejaký pokles do leta očakávam.

### **Peter Bálint,**

*investičný manažér Infinity Capital Strategies*

Určite nie. COVID-19 bol pre svetovú ekonomiku devastačný. Akcie stále očakávajú nerealisticky plytké poklesy ziskov a nerealisticky rýchle zotavenie. Tato kríza je viac než dvakrát väčšia než kríza z roku 2008, ale maximálny pokles akcií bol zatiaľ iba zhruba polovičný oproti poklesu z roku 2008.

A ešte jedna poznámka: prepady na burzách v časoch recesie a následné zotavenie sa neudeje za jeden mesiac. A už vôbec nie v depresii, čo je teraz viac skloňované slovo.

### **Pavel Škriniar,**

*ekonóm Fakulty podnikového manažmentu EU v Bratislave*

Individuálny názor, hoci aj piatich ľudí, nič neznamená. Dôležité je, čo si myslia masy, pretože tie ovplyvňujú ceny. V každom prípade, ak nejde o špekuláciu, je to teraz jedno. Akciové trhy ponúkajú teraz zľavy a akcie sú z dlhodobého hľadiska ziskové.

### **Maroš Ďurik,**

*šéf Across Private Investments*

V tejto chvíli ťažko povedať. Nemyslím si, že budú viac-menej rásť, dá sa čakať ešte pomerne vysoká volatilita. Všetko bude závisť od vývoja pandémie – ako dlho bude trvať a aké následky zanechá na ekonomike. Prvá vážnejšia skúška príde v júli, keď začnú spoločnosti reportovať výsledky za druhý kvartál 2020.

### **Michal Mešťan,**

*ekonóm Univerzity Mateja Bela a dátový analytik portálu ManažérÚspor.sk*

Na túto otázku sa v súčasnosti nedá so stopercentnou istotou odpovedať... Pokiaľ nebude najmä vo vyspelých ekonomikách sveta pandémie na ústupe, je otázne, či obrovské stimuly jednotlivých vlád v spojení s aktivitami centrálnych bánk dokážu zabezpečiť stabilizáciu akciového trhu či dokonca jeho rast (dodajú dostatočnú dôveru investorom) a zabránia tak ďalším poklesom na akciovom trhu.

Jedno je však isté. Akcie sú v súčasnosti lacné, veľmi lacné... Investor by mal i napriek tomu premýšľať dlhodobo a nemať pred sebou len špekulatívnu vidinu rýchleho zhodnotenia finančných prostriedkov.

## 2. Oplatí sa v dnešnej situácii ešte jednorazová väčšia investícia do akcií? Ako teraz uvažovať?

### Petr Zajíc,

senior portfólio manažér **Amundi**

Časovanie takej jednorazovej investície je dnes skôr stávkou do lotérie. Nami preferovaná stratégia je založená na rozdelení takejto investície skôr na niekoľko častí. Pravidelné týždenné či dvojtýždenné investície v nasledujúcich 3 – 4 mesiacoch pravdepodobnosť dobrej investície významne zvyšujú.

### Roman Scherhauer,

spoluzakladateľ investičnej spoločnosti EIC

Oplatí. Hoci trhy sú volatilné a bežne vidíte na niektorých trhoch dennú volatilitu ceny +/- 20 %, odporúčam si väčšiu čiastku rozdeliť a zainvestovať v určitých periodách, napríklad na týždennej, dvojtýždennej báze.

### Peter Bálint,

investičný manažér Infinity Capital Strategies

Je ešte priskoro. Investor môže peniaze rozdeliť na 12 rovnakých súm a každý mesiac investovať jednu dvanástinu, alebo čakať, kým akcie nespadnú aspoň o 50 % z vrcholov. Zatiaľ odporúčam čakať na oveľa nižšie úrovne.

### Pavel Škriniar,

ekonom Fakulty podnikového manažmentu EU v Bratislave

Pri investovaní, teda s horizontom desať rokov, áno. Pri špekulácii, teda na kratší čas, áno. Rozdiel bude vo výsledku. Investovanie najskôr skončí v pluse, špekulácia možno skončí v pluse.

### Maroš Ďurik,

šéf Across Private Investments

Pri investovaní do akcií nemožno zohľadňovať len cenu akcií. Tá je dnes, keď sa pozrieme na globálne akcie, nižšia o viac než 20 % od vrcholu v polovici februára. Akcie sa prepadli preto, lebo investori sa obávajú, že spoločnosti budú mať nižšie zisky.

Ak ste optimista a čakáte, že pandémie bude mať na zisky globálnych spoločností len „epizódny“ charakter (nebude to teda také zlé), potom by ste mali akcie dokupovať (hoci od svojho lokálneho dna v polovici marca globálne akcie vzrástli o zhruba 18 %). Ak ste pesimista, mali by ste predávať.

### Michal Mešťan,

ekonom Univerzity Mateja Bela a dátový analytik portálu ManažérÚspor.sk

To závisí od aktuálnej (finančnej) situácie investora. Ak má vytvorenú dostatočnú finančnú hotovostnú rezervu, aby dokázal preklenúť aj prípadné obdobie krízy na 6 či 12 mesiacov, a suma peňazí, ktorú chce jednorazovo investovať, mu chýbať nebude, určite sa potom oplatí investovať aj jednorazovo.

Vzhľadom na pokles, ktorý niektoré akciové tituly zaznamenali za posledných 4 či 5 týždňov (v niektorých prípadoch išlo až o 50 % pokles), poskytujú zaujímavú investičnú príležitosť (sú lacné a v niektorých prípadoch až extrémne lacné). Treba mať však na zreteli, že nikto v súčasnosti nevie odhadnúť, ako dlho ešte bude trvať aktuálna situácia. Preto by investor nemal mať pred sebou vidinu rýchleho zbohatnutia, ale skôr s rozvahou a trepezlivosťou pristupovať k svojej investícii.

## 3. Ak mám peniaze v dlhopisových fondoch, čo mám teraz robiť? Mám ich presunúť do akciového fondu? Má teraz zmysel meniť investičnú stratégiu? Ak áno, akým spôsobom?

### Petr Zajíc,

senior portfólio manažér **Amundi**

Ak ste špekulant a veríte viac akciám, tak áno. Môže sa to vyplatiť. Ale tiež môžete prerobiť. To, že akcie dlhodobo rastú viac než dlhopisy, neznamená, že krátkodobo nemôžu klesnúť. A to ani po poklesoch, ktoré sme už zažili.

Ak ste dlhodobý investor a mali ste strategickú alokáciu, povedzme 50 % akcie a 50 % dlhopisy, tak presun časti z dlhopisov do akcií, aby sa vám obnovila pôvodná váha, je rozumný postup. Označuje sa ako rebalancovanie a zaisťuje vám, že udržujete dlhodobú stratégiu a dokupujete aktíva po poklese. Samozrejme je dôležité, aby pôvodná alokácia 50/50 bola nastavená správne podľa dlhodobých cieľov a rizikovej tolerance klienta.

Roman Scherhauser,

*spoluzakladateľ investičnej spoločnosti EIC*

Ak bola investičná stratégia na začiatku zvolená dobre, netreba ju meniť a mala by splniť zvolené ciele. Napríklad, ak bol klientov investičný horizont 5 rokov a nechcel sa štatisticky dostať významne pod nulu, tak zloženie jeho portfólia pozostávalo hlavne z peňažného, resp. konzervatívneho dlhopisového fondu a akciová zložka tvorila maximálne 20 % z investície. Ak teda akcie padli o 30 %, strata na portfóliu je – 6 %, pričom peňažný fond nám teoreticky zarobí 1 % ročne a teda cieľ je splnený. Samozrejme, vždy je možné využiť ponúkanú príležitosť a navýšiť váhu akcií.

Takisto je možné zmeniť skladbu akciových investícií tak, aby prevažovali dynamické sektory typu technológie, health care a podobne. Dnešný výpredaj nahráva aj rentierom hľadajúcich vysokú rentu. Klesli aj akcie realitných fondov a viete si tak zabezpečiť 10 – 20 % rentový výnos. V niektorých prípadoch reality v nich obsiahnuté kupujete za cenu pod stavebnými nákladmi.

Peter Bálint,

*investičný manažér Infinity Capital Strategies*

Ako som spomenul, táto kríza je dvakrát horšia než kríza v roku 2008. Na druhej strane sú však opatrenia vlád rovnako dva až trikrát väčšie než v roku 2008. Tieto opatrenia sú financované tlačením peňazí. Áno, jednoducho spustením tlačiarenských strojov.

Na rozdiel od roku 2008 však tieto novo natlačené peniaze idú priamo ľuďom a končia v spotrebe. Keďže však ekonomika pôjde určitý čas hlboko pod kapacitu a späť sa bude dostávať iba postupne, väčšie množstvo peňazí bude naháňať marginálne menšie a ťažšie dostupné množstvo produktov. To je učebnicová definícia príčin inflácie.

Je veľmi pravdepodobné, že po 30 rokoch dezinfácie príde obdobie inflácie, ktoré bude trvať veľmi dlho. Tým pádom sa inflačné očakávania pretavia do úrokových sadzieb a kupónov na dlhopisoch. Preto sú podľa mňa dlhopisy momentálne zlá trieda aktív na investovanie a ja by som z nich vystúpil a prešiel do akcii, aj keď nie hneď. Investori v dlhopisoch čelia „stratenej dekáde“.

Pavel Škriniar,

*ekonóm Fakulty podnikového manažmentu EU v Bratislave*

Závisí od investičného profilu investora. Ak má pádný dôvod na to, že sú úspory v dlhopisových fondoch, nie je dôvod ich presúvať. Ak sú tam iba preto, že nič iné dovtedy nepoznal, mohol by považovať presunúť ich (alebo aspoň ich časť) do akcií.

Maroš Ďurik,

*šéf Across Private Investments*

Špekulovať s presunom z dlhopisového do akciového fondu a naopak sa nevypláca. Zmysel má portfólio rebalancovať, teda ak mali dlhopisy podiel v portfóliu 40 % a ich podiel sa pod vplyvom poklesu akcií zvýšil, mali by ste časť dlhopisového fondu predať a dokúpiť akciový fond (ideálne indexový).

Investičnú stratégiu by som menil len vtedy, keď je zle nastavená (napríklad neviem uniesť pokles hodnoty portfólia, potrebujem súrne speňažiť časť portfólia a podobne). Napríklad, ak si sporíte na dôchodok a do odchodu na penziu máte ešte 20 rokov, nie je dôvod investičnú stratégiu meniť.

Michal Mešťan,

*ekonóm Univerzity Mateja Bela a dátový analytik portálu ManažérÚspor.sk*

Ak mám v súčasnosti peniaze v dlhopisových (konzervatívnych) fondoch (ak sa bavíme o dôchodkových fondoch či už v II. alebo III. pilieri), určite by som zvážil možnosť presunúť časť majetku do rizikovejších indexových fondov, minimálne by si mali

sporitelia nastaviť zasielanie nových príspevkov v 100 % výške do indexových fondov (aj v prípade, že svoje už nasporené peniaze chcú ešte ponechať v dlhopisových fondoch).

Akcie sú v súčasnosti lacné, rovnako tak poklesli aj ETF nástroje, ktoré kopírujú vybrané akciové indexy a ktoré majú vo svojom portfóliu indexové dôchodkové fondy v II. pilieri.

#### **4. Dá sa dnes investovať aj bez potreby osobnej návštevy a podpisovania?**

##### **Petr Zajíc,**

*senior portfólio manažér Amundi*

Áno, záleží to však na platforme konkrétneho distribútora. Všetci distribútori možnosť uzavrieť dokumentáciu bez osobného stretnutia nemajú.

##### **Roman Scherhauser,**

*spoluzakladateľ investičnej spoločnosti EIC*

Áno, samozrejme, veľa spoločností, ktoré ponúkajú správu klientskych aktív, má už dávno takéto riešenia a tie, ktoré nie, ich práve v týchto časoch zavádzajú.

##### **Peter Bálint,**

*investičný manažér Infinity Capital Strategies*

Podpisovať treba vždy. Podnikanie na finančnom trhu je regulované a je prísna kontrola pôvodu peňazí. Avšak rôzne fintechové spoločnosti ponúkajú pohodlné riešenia otvárania účtov fakticky z domu. Takže osobným návštevám sa vyhnúť dá, podpisovaniu nie.

##### **Pavel Škriniar,**

*ekonom Fakulty podnikového manažmentu EU v Bratislave*

Áno, sú také možnosti. Overenie totožnosti investora sa už rieši inak než opisovaním údajov na papier.

##### **Maroš Ďurik,**

*šéf Across Private Investments*

Dá sa. Dnešné moderné technológie poskytujú širokú škálu overenia totožnosti klienta prostredníctvom telefónu alebo internetu.

##### **Michal Mešťan,**

*ekonom Univerzity Mateja Bela a dátový analytik portálu ManažérÚspor.sk*

Áno, dá sa. Na Slovensku túto možnosť poskytujú aj niektoré správčovské spoločnosti, obchodníci s cennými papiermi a aj DSS či DDS. Investor má možnosť otvoriť si aj individuálny investičný (brokerský) účet či účet u robo advisorov, kde celý proces zvládne online (cez otvorenie účtu, zaslanie potrebných dokladov a verifikáciu účtu).

Chcel by som však upozorniť, že vzhľadom na aktuálnu situáciu niektorí brokeri pristúpili k pozastaveniu otvárania obchodných účtov pre investorov, nakoľko extrémne prepady na akciovom trhu spôsobili extrémny dopyt po investovaní (na finančný trh začali vstupovať aj investori bez predošlej investičnej skúsenosti).

*Autor: Marianna Onuferová*